

HRVATSKI SABOR

1359

Na temelju članka 88. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O PRAVNOM POLOŽAJU VJERSKIH ZAJEDNICA

Proglašavam Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica, koji je donio Hrvatski sabor na sjednici 4. srpnja 2002.

Broj: 01-081-02-2643/2

Zagreb, 8. srpnja 2002.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Stjepan Mesić, v. r.

ZAKON

O PRAVNOM POLOŽAJU VJERSKIH ZAJEDNICA

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Crkva ili vjerska zajednica drukčijeg naziva (u daljnjem tekstu: vjerska zajednica) u smislu ovoga Zakona je zajednica fizičkih osoba koje ostvaruju slobodu vjeroispovjedi jednakim javnim obavljanjem vjerskih obreda i drugim očitovanjima svoje vjere (u daljnjem tekstu: vjernici) upisana u Evidenciju vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: Evidencija).

Članak 2.

Vjerske zajednice samostalno i slobodno određuju unutarnju organizaciju; tijela upravljanja, njihovu hijerarhiju i nadležnosti; tijela i osobe koje predstavljaju vjersku zajednicu i njene organizacijske oblike; sadržaj i način očitovanja vjere; održavanje veza sa svojom središnjicom i drugim vjerskim zajednicama; udruživanje s drugim vjerskim zajednicama; i druga pitanja svoga djelovanja u skladu s Ustavom Republike Hrvatske.

Članak 3.

(1) Vjerska zajednica u promicanju vjere i drugom svom djelovanju ne smije širiti netrpeljivost i predrasude prema drugim vjerskim zajednicama i njihovim vjernicima ili drugim građanima.

(2) Vjerska zajednica u promicanju vjere i drugom djelovanju ne smije onemogućavati druge vjerske zajednice ili građane bez vjerskog uvjerenja u slobodnom javnom očitovanju vjere ili drugog uvjerenja.

Članak 4.

Vjerska zajednica ne smije djelovati sa sadržajem i načinom obavljanja vjerskih obreda i drugih očitovanja vjere koji su protivni pravnom poretku, javnom moralu ili na štetu života i zdravlja ili drugih prava i sloboda njenih vjernika i drugih građana.

Članak 5.

(1) Vjerske zajednice koje djeluju kao pravne osobe u Republici Hrvatskoj na dan stupanja na snagu ovoga Zakona (u daljnjem tekstu: postojeće vjerske zajednice) upisuju se u Evidenciju podnošenjem prijave za upis.

(2) Zajednice vjernika koje na dan stupanja na snagu ovoga Zakona ne djeluju kao vjerske zajednice ili koje će se osnovati nakon dana stupanja na snagu ovoga Zakona (u daljnjem tekstu: novoosnovane vjerske zajednice), upisuju se u Evidenciju podnošenjem zahtjeva za upis. Zahtjev za upis u Evidenciju mogu podnijeti one zajednice vjernika koje su do dana podnošenja zahtjeva najmanje pet godina djelovale kao udruge s pravnom osobnošću.

Članak 6.

(1) Evidenciju vodi ministarstvo nadležno za poslove opće uprave (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

(2) U Evidenciju, pored vjerskih zajednica mogu se upisati i njihovi organizacijski oblici za koje to zatraži vjerska zajednica, te zajednice vjerskih zajednica, pod uvjetima i na način propisan ovim Zakonom za upis postojećih vjerskih zajednica.

(3) Vjerske zajednice, njihovi organizacijski oblici i zajednice vjerskih zajednica, neprofitne su pravne osobe.

Članak 7.

(1) Ovim se Zakonom ne sprječava ili ograničava osnivanje i djelovanje udruga s pravnom osobnošću ili bez pravne osobnosti koje su fizičke osobe osnovale radi ostvarivanja svojih vjerskih uvjerenja i slobode vjeroispovijedi.

(2) Udruge iz stavka 1. ovoga članka nemaju položaj vjerskih zajednica i ne mogu stjecati i ostvarivati prava koja prema odredbama ovoga Zakona ili drugih zakona imaju vjerske zajednice.

Članak 8.

(1) Vjerska zajednica u javnom djelovanju uz naziv na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu može rabiti naziv na drugom jeziku i pismu.

(2) Riječ »Hrvatska«, njene izvedenice, kao i prijevodi istih, te grb i zastava Republike Hrvatske mogu se unijeti u naziv i obilježja vjerske zajednice na način kojim se ističe ugled i dostojanstvo Republike Hrvatske.

(3) Naziv i obilježja vjerske zajednice ne smiju sadržavati službene nazive drugih država i njihova obilježja.

(4) Vjerska zajednica koja je prema pravu vjerske zajednice dio vjerske zajednice sa sjedištem izvan područja Republike Hrvatske može rabiti naziv te vjerske zajednice u svom nazivu.

(5) Naziv i obilježja vjerske zajednice ne smiju biti istovjetni nazivu i obilježjima vjerske zajednice koja je ranije upisana u Evidenciju.

Članak 9.

(1) Pitanja od zajedničkog interesa za Republiku Hrvatsku i neku ili više vjerskih zajednica mogu se uređivati i ugovorom kojeg sklapaju Vlada Republike Hrvatske i vjerska zajednica.

(2) Radi provedbe akata koji uređuju odnose države i vjerskih zajednica, kao i drugih pitanja od značenja za položaj i djelovanje vjerskih zajednica, Vlada Republike Hrvatske osniva Komisiju za odnose s vjerskim zajednicama.

II. POSEBNE ODREDBE

a) Vjerski obredi

Članak 10.

(1) Vjerske zajednice slobodno obavljaju vjerske obrede u svojim ili zakupljenim odnosno iznajmljenim zgradama ili prostorijama koje prema posebnim propisima ispunjavaju uvjete za okupljanje većeg broja osoba, te na otvorenim prostorima vjerskih objekata i na grobljima.

(2) Vjerski obredi mogu se obavljati i na drugim otvorenim prostorima. Radi nesmetanog obavljanja vjerskog obreda, o mjestu i vremenu vjerskog obreda vjerska zajednica obavijestit će nadležnu policijsku upravu najkasnije 48 sati prije njegovog održavanja.

(3) Vjerske zajednice i sudionici vjerskog obreda na otvorenom prostoru imaju prava i obveze koje imaju organizator i sudionici javnog okupljanja prema propisima o javnom okupljanju.

b) Vjerske škole i učilišta

Članak 11.

(1) Vjerske zajednice slobodne su, u skladu sa zakonom, osnivati škole i učilišta bilo kojeg stupnja.

(2) Vjerske zajednice imaju pravo osnovati i vjerske škole i vjerska učilišta bilo kojeg stupnja koji stječu pravnu osobnost i pravo javnosti pod uvjetima i po postupku propisanim zakonom.

c) Nepovredivost prostora vjerskih zajednica

Članak 12.

Zgrade i prostorije namijenjene obavljanju vjerskih obreda nepovredive su, osim u slučajevima i pod uvjetima i na način propisanim posebnim zakonom.

d) Vjerski odgoj i nastava vjeronauka u odgojnim i obrazovnim ustanovama

Članak 13.

(1) Na traženje roditelja ili skrbnika u ustanovama predškolskog odgoja, program predškolskog odgoja sadrži vjerski odgoj. Vjerski se odgoj ustrojava sukladno zakonu te ugovorom između vjerske zajednice i Vlade Republike Hrvatske.

(2) Na traženje roditelja ili skrbnika učenika mlađih od 15 godina te na osnovi zajedničke izjave roditelja, odnosno skrbnika i učenika od 15 godina i starijih, u osnovnim školama i srednjim školama ustrojava se nastava vjeronauka kao izbornog predmeta sukladno propisanom nastavnom planu i programu te ugovorom između vjerske zajednice i Vlade Republike Hrvatske.

(3) Vjerski odgoj u ustanovama predškolskog odgoja i nastavu vjeronauka u osnovnim i srednjim školama izvode osobe koje ispunjavaju uvjete utvrđene propisima i ugovorima iz stavka 1. i 2. ovoga članka.

(4) Ministarstvo nadležno za predškolski odgoj, osnovno školstvo i srednje školstvo, na prijedlog vjerske zajednice, daje suglasnost na programe vjerskog sadržaja koji se ostvaruju u ustanovama predškolskog odgoja, donosi plan i program nastave vjeronauka u osnovnim školama i srednjim školama, te odobrava udžbenike i didaktička sredstva.

(5) Vjerski odgoj u ustanovama predškolskog odgoja i nastava vjeronauka u osnovnim školama i srednjim školama odvojeni su od vjerskog odgoja i vjeronauka u vjerskim zajednicama. Pod uvjetima iz stavka 1. i 2. ovoga članka djeca, odnosno učenici imaju pravo sudjelovati u predškolskom odgoju, odnosno nastavi vjeronauka bez obzira sudjeluju li u vjerskim aktivnostima koje se provode izvan predškolskog odgoja, odnosno osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja.

e) Dušobrižnička pomoć u zdravstvenim i ustanovama socijalne skrbi

Članak 14.

Vjerskoj zajednici jamči se pravo na dušobrižništvo vjernika koji se nalaze u zdravstvenim i ustanovama socijalne skrbi. Način ostvarivanja ovog prava uredit će se ugovorom između vjerske zajednice i osnivača ovih ustanova.

f) Dušobrižništvo u kaznionicama i zatvorima

Članak 15.

Vjerskoj zajednici jamči se pravo na dušobrižništvo njenih vjernika koji se nalaze u kaznionicama i zatvorima. Način ostvarivanja ovog prava uredit će se ugovorom između vjerske zajednice i Vlade Republike Hrvatske.

g) Dušobrižništvo pripadnika Oružanih snaga i policije

Članak 16.

Vjerska zajednica ima pravo na dušobrižništvo svojih vjernika pripadnika Oružanih snaga i policije, te drugih osoba stalno zaposlenih u Oružanim snagama i policiji, i članova njihovih obitelji pod uvjetima i na način uređen ugovorom s Vladom Republike Hrvatske.

h) Sredstva za djelovanje vjerskih zajednica

Članak 17.

(1) Vjerska zajednica stječe sredstva:

- prihodima od svoje imovine,
- iz dobiti trgovačkih društava kojih su imatelji dionica ili udjela,
- obavljanjem karitativne, odgojno-obrazovne, kulturne, umjetničke ili druge opće korisne djelatnosti, te prodajom vjerskih izdanja ili suvenira,
- od pružanja vjerskih usluga,
- od nasljedstva i darova,
- od dobrovoljnih priloga (u novcu, uslugama ili radovima) fizičkih i pravnih osoba.

(2) Vjerskoj zajednici odobrit će se sredstva iz državnog proračuna čija će se godišnja visina određivati ovisno o vrsti i značaju njenih vjerskih objekata (kulturnom, povijesnom, umjetničkom i sl.), te o djelovanju vjerske zajednice na odgojno-obrazovnom, socijalnom, zdravstvenom i kulturnom području i njenom doprinosu nacionalnoj kulturi, kao i humanitarnom i općekorisnom djelovanju vjerske zajednice.

(3) Vjerskoj zajednici može se iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne samouprave i proračuna jedinica područne (regionalne) samouprave dodijeljivati i namjenska potpora, osobito za izgradnju i obnovu objekata vjerske zajednice.

(4) Vjerska zajednica podnosi nadležnom tijelu obrazloženi zahtjev za dodjelu sredstava iz stavka 2. i 3. ovoga članka.

(5) Vjerska zajednica ne plaća porez na promet nekretnina kada stječe vjerske objekte ili zemljište za izgradnju vjerskih objekata bez obzira na način stjecanja ovih nekretnina.

(6) Vjerska zajednica ne plaća porez na priloge koje joj daju građani i pravne osobe. Pravne i fizičke osobe ne plaćaju porez na dobit, odnosno porez na dohodak do visine propisane Zakonom o porezu na dobit i Zakonom o porezu na dohodak.

(7) Vjerska zajednica ne plaća carinu i porez na predmete, koje prima od stranih vjerskih zajednica, te drugih stranih pravnih i fizičkih osoba, koji vjerskoj zajednici, odnosno njenim svećenicima i drugim vjerskim službenicima služe za obavljanje vjerskih poslova.

(8) Vjerska zajednica i njeni ustrojstveni oblici koji su stekli pravnu osobnost upisom u Evidenciju za svoje obveze odgovaraju svaki cijelom svojom imovinom, u skladu sa zakonom.

i) Socijalna prava vjerskih službenika i polaznika vjerskih škola i učilišta

Članak 18.

(1) Svećenici i drugi vjerski službenici vjerske zajednice ostvaruju prava iz mirovinskog osiguranja, prava iz zdravstvenog osiguranja i prava po osnovi socijalne skrbi sukladno posebnim propisima.

(2) Radi obavljanja vjerskih poslova vjerska zajednica može stupati u pravne odnose i sklapati ugovore o radu s vjerskim službenicima i namještenicima. Vjerski službenici i namještenici s kojima je vjerska zajednica sklopila ugovor o radu ostvaruju prava iz radnog odnosa i po osnovi rada jednako kao i drugi zaposlenici.

(3) Redoviti polaznici vjerskih škola i vjerskih učilišta za pripremanje svećenika i drugih vjerskih službenika ostvaruju prava na zdravstvenu zaštitu, doplatak za djecu, mirovinsko i invalidsko osiguranje i prava socijalne skrbi, prava u javnom prometu, pod uvjetima i na način kako ih ostvaruju polaznici javnih škola i učilišta.

j) Pristup vjerskih zajednica sredstvima javnog priopćavanja

Članak 19.

Vjerska zajednica može obavljati djelatnost javnog priopćavanja sukladno posebnim propisima, te ima pravo pristupa i sredstvima javnog priopćavanja u vlasništvu Republike Hrvatske sukladno sporazumu kojeg zaključuje s pravnim osobama koje obavljaju djelatnost javnog priopćavanja.

III. EVIDENCIJA VJERSKIH ZAJEDNICA

a) Upis u Evidenciju

Članak 20.

Postojeće vjerske zajednice u prijavi za upis u Evidenciju iskazuju sljedeće podatke:

- o nazivu vjerske zajednice,
- o sjedištu vjerske zajednice,
- o službi osobe ovlaštene za zastupanje vjerske zajednice,
- o pečatu i štambilju, koje u svom djelovanju rabi vjerska zajednica (dostavom otiska).

Članak 21.

(1) Novoosnovana vjerska zajednica upisuje se u Evidenciju podnošenjem zahtjeva za upis koji sadrži podatke iz članka 20. ovoga Zakona. Uz zahtjev za upis dostavljaju se:

- akt iz kojeg je vidljivo da vjerska zajednica ima najmanje 500 vjernika,
- akt iz kojeg je vidljiv sadržaj i način očitovanja vjere, obavljanja vjerskih obreda, područje i način djelovanja vjerske zajednice,
- akt iz kojeg je vidljivo da je novoosnovana vjerska zajednica kao zajednica vjernika prije podnošenja zahtjeva bila upisana u registar udruga najmanje pet godina.

(2) Ako je novoosnovana vjerska zajednica dio vjerske zajednice sa sjedištem u inozemstvu prema pravu te vjerske zajednice, zahtjevu za upis u Evidenciju mora priložiti suglasnost nadležnoga središnjeg tijela vjerske zajednice sa sjedištem u inozemstvu.

Članak 22.

(1) Ministarstvo rješenjem o upisu vjerske zajednice u Evidenciju utvrđuje:

- naziv i sjedište vjerske zajednice,
- datum upisa i evidencijski broj pod kojim se vjerska zajednica upisuje u Evidenciju,
- utvrđenje da vjerska zajednica danom upisa stječe svojstvo pravne osobe u smislu ovoga Zakona,
- službu osobe ovlaštene za zastupanje vjerske zajednice.

(2) Odbit će se prijava, odnosno zahtjev za upis u Evidenciju ako Ministarstvo ocijeni da

su sadržaj i način obavljanja vjerskih obreda i drugih očitovanja vjere protivni pravnom poretku, javnom moralu ili na štetu života i zdravlja ili drugih prava i sloboda vjernika i drugih građana ili ako nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. ovoga Zakona.

(3) Protiv rješenja o upisu ili odbijanju upisa u Evidenciju može se pokrenuti upravni spor.

b) Brisanje iz Evidencije

Članak 23.

(1) Ministarstvo donosi rješenje o brisanju vjerske zajednice iz Evidencije u sljedećim slučajevima:

- ako nadležno tijelo vjerske zajednice donese odluku o njenom prestanku,
- ako tijelo sudbene vlasti pravomoćno utvrdi da vjerska zajednica svojim djelovanjem poziva ili potiče na vjersku, nacionalnu ili rasnu mržnju ili drugi oblik nesnošljivosti među građanima Republike Hrvatske,
- ako Ministarstvo u provođenju nadzora nad djelovanjem vjerske zajednice utvrdi da su sadržaj i način obavljanja vjerskih obreda i drugih očitovanja vjere protivni pravnom poretku, javnom moralu ili na štetu života i zdravlja ili drugih prava i sloboda njenih vjernika i drugih građana.

(2) Protiv rješenja o brisanju iz Evidencije može se pokrenuti upravni spor.

Članak 24.

(1) U slučajevima prestanka vjerske zajednice provodi se postupak njene likvidacije po postupku i na način propisan za likvidaciju udruge.

(2) Nakon što se podmire dugovi vjerske zajednice o njenoj preostaloj imovini odlučit će se na način određen aktima vjerske zajednice. Ako aktima vjerske zajednice ništa nije određeno imovina vjerske zajednice postaje vlasništvo Republike Hrvatske.

Članak 25.

(1) Ministarstvo obavlja nadzor nad provođenjem ovoga Zakona.

(2) Nadležna ministarstva provode nadzor nad djelovanjem vjerskih zajednica u područjima njihove nadležnosti.

Članak 26.

(1) Ministar nadležan za poslove opće uprave pravilnikom propisuje obrasce i način vođenja Evidencije.

(2) Evidencija je javna.

(3) Vjerske zajednice dužne su prijaviti radi upisa u Evidenciju svaku promjenu podataka iz članka 22. ovoga Zakona.

Članak 27.

Odredbe ovoga Zakona kojima su uređena prava i obveze vjerskih zajednica odgovarajuće se primjenjuju na organizacijske oblike vjerskih zajednica i zajednice vjerskih zajednica koji su upisani u Evidenciju, te na njihov upis i brisanje iz Evidencije vjerskih zajednica.

Članak 28.

U pitanjima postupka upisa ili brisanja iz Evidencije, koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 29.

(1) Postojeće vjerske zajednice dužne su prijavu podataka za upis u Evidenciju dostaviti Ministarstvu u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu pravilnika iz članka 26. stavka 1. ovoga Zakona.

(2) Ako vjerske zajednice ne postupe u skladu s odredbom stavka 1. ovoga članka ne mogu steći niti ostvarivati prava koja imaju prema odredbama ovoga Zakona i drugih zakona.

Članak 30.

Nadležni će ministri donijeti u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona podzakonske propise, za čije su donošenje ovlašteni prema odredbama ovoga Zakona.

Članak 31.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica (»Narodne novine«, br. 14/78. i 52/88.).

Članak 32.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 070-03/01-01/01

Zagreb, 4. srpnja 2002.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik

Hrvatskoga sabora

Zlatko Tomčić, v. r.